

Aan de slag met Lonsdalejongeren

Een curatieve groepsaanpak in Hendrik-Ido-Ambacht

LONSDALE
LONDON

LONSDALE
LONDON

Aan de slag met Lonsdalejongeren

Een curatieve groepsaanpak in Hendrik-Ido-Ambacht

EEN WOORD VOORAF

De Jeugd van Tegenwoordig staat onder druk – en dat heeft veel te maken met de sterk toegenomen diversiteit onder jongeren. Weliswaar hebben zij hierdoor veel mogelijkheden om zichzelf naar eigen inzicht te ontplooiën, maar tegelijkertijd worden steeds meer gedragingen en uitingen geproblematiseerd. En dat leidt tot plannen van aanpak. Die aanpak richt zich vaak enerzijds op (zeer algemene) preventieve activiteiten, anderzijds op repressie – zeker in kwesties waarin de veiligheid in de knel komt. In preventief opzicht wordt veel verwacht van ouders, onderwijs en welzijnswerk, vooral het jongerenwerk. En het repressieve deel is uiteraard het pakkie-an van politie en justitie. Maar: hoe behandel je gedrag en uitingen die aan preventie ontglipt zijn vóórdat alleen nog repressief optreden mogelijk is? Deze *curatieve* aanpak lijkt een betrekkelijk onontgonnen ‘tussengebied’.

Toch wordt er in gemeenten veel gedaan om te voorkomen dat overlast of criminaliteit uitdijt tot ‘repressie-waardige’ zaken als confrontaties en strafbare feiten. Meestal gaat het om werk op straat- en wijkniveau, waar professionals fulltime mee bezig zijn maar waarover feitelijk weinig bekend is. Het drukke werk, de vereiste inzet, de wisselende doelgroepen en prioriteiten (mede als gevolg van incidentenpolitiek) verhinderen dat succesvolle praktijken via papier of internet voor derden zichtbaar worden gemaakt.

De groep of het individu?

FORUM ging daarom actief op zoek naar *good practices* in de curatieve aanpak van toenemende overlast, bedreigingen en geweld onder groepen jongeren – mede als uitingen van interetnische spanningen. Zo’n aanpak, die zichzelf bewezen heeft, vonden we bij het jongerenwerk in Hendrik-Ido-Ambacht. Het plaatselijke DOCK-03 had met groot succes een groep van zo’n 150 Lonsdalejongeren benaderd, zo bleek, en was voortvarend met hen aan het werk gegaan. Het resultaat: verdere ‘vijandige’ groepsvorming en radicale uitingen werden tenietgedaan, waardoor de dreiging en gewelddadige activiteiten sterk afnamen.

Nu is FORUM in een ander verband betrokken bij een proefproject met jongeren die op enige wijze – vaak in groepsverband – aan het radicaliseren zijn. In deze pilot wordt een individugerichte aanpak uitgetoet. Het mooie aan de DOCK-03-benadering is dat die in eerste instantie nu juist op de hele *groep* was gericht. En uit de vervolgaanpak blijkt dat beide benaderingen niet onderling strijdig zijn, maar elkaar juist sterk kunnen aanvullen. Waarmee die combinatie een verrijking is van het curatieve interventiepakket tussen algemene preventie en repressie.

Differentiëren en verdiepen

Hoe deed DOCK-03 dat? In deel 3 van deze publicatie vindt u een gestructureerd overzicht van de zes stappen in de aanpak van de Lonsdalegroep. Maar eerst is er aandacht voor de context – de jeugd en het

jongerenwerk in 'Ambacht' (deel 1) – en de aanleiding: wat was het probleem met de Lonsdalers? (deel 2). Het stappenplan begint met de benodigde 'bedding' en randvoorwaarden om tot een goede aanpak te komen. Vaak worden deze vergeten en wil men meteen aan de slag – om dan later te ontdekken dat een stevig fundament onmisbaar is.

Vervolgens wordt stapsgewijs aangegeven hoe contact is gelegd met de groep. Verdieping van die contacten, zo blijkt, leidt ertoe dat de uniformiteit van de groep teniet wordt gedaan. De *ogenschijnlijke* uniformiteit – want veeleer blijkt sprake te zijn van 'subgroepjes', die verschillende drijfveren hebben om zich aan te sluiten bij de Lonsdalegroep. Deze differentiatie maakt het mogelijk om binnen elke subgroep maatwerk te hanteren. Ten slotte komt het tot een individuele benadering: achterliggende persoonlijke problemen worden opgelost via (lichte) hulpverlening en doorverwijzing naar andere organisaties. Hierdoor verdwijnt vaak de aantrekkelijkheid of 'must' van deelname aan de grote Lonsdalegroep, waarmee overlast en dreigend gedrag door de groep als geheel afnemen.

De inzet en het resultaat

Tot slot een welgemeende waarschuwing: *alle* beschreven stappen zijn noodzakelijk in zo'n curatieve groepsaanpak. Laat u niet verleiden om meteen maar met stap 5 of 6 te beginnen, of tot de gedachte: 'Dat doen we wel even!' De beschrijving maakt namelijk óók duidelijk dat de methodiek veel energie en inzet vergt. En daarvoor moeten wel de tijd en middelen beschikbaar zijn. Deze handreiking is dan ook niet alleen bestemd voor jongerenwerkers, maar voor iedereen in de jeugdketen – in het bijzonder de bestuurders en beleidsmedewerkers 'jeugd en veiligheid'. Zij kunnen de aanpak mogelijk maken door de juiste randvoorwaarden te scheppen. En inderdaad: dat kost het een en ander, in geld en qua inzet. Maar dan héb je ook wat!

Rob Witte

Programmamanager

Jeugd en Veiligheid FORUM

Inhoud

Veel minder
hangplekken
dankzij Dock-03

1 DE CONTEXT 5

Hendrik-Ido-Ambacht en zijn jeugd

- Jeugdbeleid: een integrale aanpak 5
- De gemeente stelt prioriteiten 6
- Rechts-radicalen ideeën bij jongeren 6
- Meldingen onder de loep 6
- Stichting Dumas en het jongerenwerk 7
- Outreachend vanuit DOCK-03 7
- Op eigen initiatief, maar wel samen 8

2 DE AANLEIDING 9

Problemen met Lonsdalers in Ambacht

- Incidenten met Lonsdalejongeren 10
- Hoog tijd om in te grijpen 11

3 DE AANPAK 13

In zes stappen naar een oplossing

- Stap 1: Zorg voor een goede bedding 13
- Stap 2: Creëer de juiste randvoorwaarden 14
- Stap 3: Leg contact en bouw aan vertrouwen 16
- Stap 4: Werk aan de groep als geheel 17
- Stap 5: Ga aan de slag met de subgroepjes 20
- Stap 6: Werk aan persoonlijke problemen 22

1 DE CONTEXT

Hendrik-Ido-Ambacht en zijn jeugd

Toen enige jaren geleden in Hendrik-Ido-Ambacht het jongeren centrum DOCK-03 van start ging, omschreef de locatiemanager deze plaats als een typisch 'blanke' kleinere gemeente, waar jong en oud bang zijn voor de grote stad en alle kwade invloeden die zij met zich meebrengt. Ambacht, zoals de gemeente in de volksmond heet, is één van de kernen van de zogeheten Drechtsteden in Zuid-Holland, vlak bij Dordrecht en nabij Rotterdam. Maar de angst voor 'kwade invloeden' heeft mogelijk ook met onzekerheid over de toekomst te maken. In elk geval is het gemeentebestuur, samen met haar burgers, volop met die toekomst bezig. Onder de naam 'Aandacht voor Ambacht' wordt nu een traject naar het jaar 2020 uitgestippeld. Het lijkt erop dat de gemeente een nieuwe fase in haar ontwikkeling is ingegaan, en zich vol energie en goede moed op de nabije toekomst richt.

Jeugdbeleid: een integrale aanpak

Die voortvarendheid geldt ook voor het jeugd- en jongerenbeleid in Ambacht. Kern en doel van dit beleid: met een integrale, samenhangende aanpak worden kinderen en jongeren tussen 4 en 23 jaar zelfredzamer gemaakt en krijgen ze kansen zich volledig te ontplooiën. De visie achter dit beleid is gebaseerd op het rapport *Kwetsbare jongeren en hun toekomst* van professor C. Schuyt. Hij vestigt hierin de aandacht op de noodzaak om de sociale competentie van kwetsbare jongeren te vergroten. Schuyt beschrijft daarbij een aantal cruciale scha-

kels in de levensloop van opgroeiende kinderen en jongeren: gezin, opvang, basisschool, voortgezet onderwijs, werk – en de maatschappij. De gedachte is dat het jeugdbeleid deze schakels aaneenrijgt tot een hechte keten die verantwoordelijk is voor een sluitende aanpak. Afstemming en samenwerking tussen en binnen de afzonderlijke schakels (lees: de betrokken instanties en instellingen) staan hierbij voorop.

De gemeente stelt prioriteiten

Sinds 2006 is voor het jeugd- en jongerenwerk in Ambacht een nieuwe subsidieverordening van kracht. Het uitgangspunt: subsidieverlening moet altijd gebaseerd zijn op *gemeentelijk beleid*. De gemeente stelt prioriteiten en vertaalt deze in kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen. De activiteiten die hieruit voortvloeien, dienen meetbaar te zijn aan de hand van vooraf afgesproken prestaties. En op die prestaties wordt er ook afgerekend. De doelgroep van het integrale beleid in Ambacht bestaat uit 6.000 jeugdigen en jongeren van 4 tot 23 jaar (peildatum 1 januari 2005). Dat is 25 procent van de totale bevolking. Er worden zes instellingen c.q. aanbieders gesubsidieerd. Eén van deze aanbieders is stichting Dumas, waar het jongeren-centrum DOCK-03 onder valt. In 2005 bedroeg de totale subsidie aan de zes instellingen € 383.248.

Rechts-radicalen ideeën bij jongeren

Zoals veel gemeenten wordt Hendrik-Ido-Ambacht met enige regelmaat geconfronteerd met zaken als vandalisme, drugsoverlast, diefstal uit auto's, openbare dronkenschap en het lastig vallen van mensen

op straat. Begin 2004 diende zich echter een meer specifieke vorm van overlast aan, die samenhangt met de opkomst van rechts-radicalen ideeën onder jongeren. In de lente van dat jaar liepen de spanningen tussen een groep gabbers (Lonsdalejongeren) en allochtone jongeren hoog op. Rechts-radicalen jongeren probeerden in het Burgemeester Baxpark een gekleurde jongere in elkaar te slaan. Toen later, in november, jongeren centrum DOCK-03 een *hardcore party* organiseerde waar ongeveer 150 liefhebbers op afkwamen, hield de politie deze jongeren (vooral gabbers) scherp in de gaten. De party was voor iedereen toegankelijk, dus ook voor allochtone jongeren. Dit was één van de voorwaarden die de leiding van het centrum aan de organisatie verbond.

Meldingen onder de loep

Het jaar daarna, in april 2005, kwam het op een nacht tot gevechten tussen de politie en jongeren op het plein voor DOCK-03. Volgens agenten wilde een tiental jongeren zich na een feest niet normaal gedragen. Bij deze schermutseling waren volgens de politie ook rechts-radicalen jongeren betrokken, maar DOCK-03 denkt daar anders over. Twee maanden later werden op de gevels van de kantine van voetbalvereniging ASWH hakenkruizen gekalkt en leuzen als 'White Pride World Wide'. De Nationale Alliantie, een extreemrechtse partij uit Rotterdam, maakte van deze verwickelingen in Ambacht gebruik door folders met hun gedachtegoed te verspreiden.

Nadat jongeren centrum DOCK-03 eind 2003 zijn deuren had geopend, stelden de incidenten met

Lonsdalejongeren de werkers al snel voor de vraag: moeten we iets doen met deze groep? De beslissing was gauw genomen, want 'het centrum is voor alle jongeren, maar in het bijzonder voor jongeren die het moeilijk hebben'. De Lonsdalegroep kreeg er een plaats en kon rekenen op een bijzondere benadering, die in hoofdstuk 3 van deze brochure uitgebreid belicht wordt.

In 2004 ging intussen op initiatief van DOCK-03 het zogeheten 'overleg jongerenoverlast' van start, waarin het jeugd- en jongerenwerk, de politie en verschillende disciplines van de gemeente participeren. Eens in de twee maanden nemen deze partijen de overlastmeldingen onder de loep en bespreken mogelijke acties daarop. Vermoedelijk heeft dit overleg mede bijgedragen aan vermindering van de overlast door jongeren in het algemeen. Uit politiecijfers bleek in 2006 dat de meldingen van overlast, na een forse stijging in de voorgaande jaren, voor het eerst een dalende lijn vertoonde. Het aantal *hotspots* (hangplekken met overlastgevende jongeren) in Ambacht is teruggebracht van tien naar drie – en ook daar is de overlast nu over het algemeen gering.

Stichting Dumas en het jongerenwerk

Stichting Dumas, de belangrijkste aanbieder van jeugd- en jongerenwerk in Hendrik-Ido-Ambacht, heeft het Open Jongerencentrum DOCK-03 onder haar hoede. Zij ontplooit daar diverse activiteiten, zowel 'binnenshuis' als via ambulante (*out-reachend*) jongerenwerk. Er wordt groepsgericht gewerkt, maar ook individuele jongeren krijgen alle aandacht.

De bezigheden binnen het centrum zijn gericht op de groep jongeren van 13 tot 23 jaar, en omvat een totaalpakket van educatie, vorming, voorlichting, recreatie, ontmoeting en ontspanning. Deze activiteiten variëren van inloopavonden, live-optredens en themafeesten tot videovoorstellingen en sportactiviteiten in de schoolvakanties. De jongeren bepalen grotendeels zelf de invulling, en praten mee over visie en beleid. In het ambulante werk worden contacten onderhouden met jongeren op straat, winkeliers en andere betrokkenen. Alle 'hangplekken' worden in kaart gebracht en regelmatig bezocht, zodat er ook contact wordt gelegd met nieuwe groepen. Bij ernstige overlast draagt het jongerenwerk bij de gemeente en politie voorstellen voor een oplossing aan.

Outreaching vanuit DOCK-03

In de visie van stichting Dumas draait alles om de jongeren. *Hun acties en hun toekomst* zijn de belangrijkste uitgangspunten voor de werkers. Zij zoeken daarom de jongeren actief op, motiveren hen om hun plaats in de samenleving in te nemen, en leren hen daarbij de algemeen geldende waarden en normen aan. Hiermee doen zij richtinggevend werk waar ouders, politie en leraren niet (of slechts gedeeltelijk) toe in staat zijn. Stichting Dumas gaat 'outreaching' te werk. Wanneer de DOCK-03-werkers vanuit hun ambulante taak de straat op gaan, wijzen zij jongeren 'buiten' op het bestaan van DOCK-03 en de activiteiten die hier plaatsvinden – een alternatief voor het rondhangen op straat. Maar ook aan jongeren die er niet voor kiezen naar DOCK-03 te gaan wordt

ondersteuning en bemiddeling geboden, bijvoorbeeld bij het vinden van werk of een opleiding. De ambulante werkers geven jongeren gevraagd en ongevraagd informatie en advies, waarmee zij als het ware 'wandellende' Jongeren Informatie Punten zijn. Door deze outreachende werkwijze is de jongerenwerker in staat een rol te spelen in het leven van jongeren. Door hen op meerdere manieren te leren kennen en hun vertrouwenspersoon te zijn, is de werker beter in staat te anticiperen op gebeurtenissen waar jongeren bij betrokken zijn. En: om als intermediair te fungeren bij het signaleren en oplossen van problemen in de openbare ruimte. Hiermee voldoen Dumas en DOCK-03 aan de nieuwe maatschappelijke opdracht voor het jongerenwerk: niet alleen jongeren 'vormen', maar ook voorkomen dat zij de openbare orde verstoren.

Op eigen initiatief, maar wel samen

Het jongerenwerk in Hendrik-Ido-Ambacht heeft, kortom, zijn volwaardige eigen plaats in het maatschappelijk middenveld van de gemeente. Zowel op het gebied van de openbare orde als op recreatief, sportief en educatief terrein wordt samengewerkt met tal van partners: de politie, woningbouwverenigingen, scholen, (sport)clubs, ouders, buurtbewoners, het zwembad, cultureel centrum Cascade, Jeugdzorg, Boumanhuis, et cetera. Het jongerenwerk doet méé in Ambacht, waarbij het steeds vaker op eigen initiatief en uit eigen verantwoordelijkheid actie onderneemt. Een goed voorbeeld daarvan is de succesvolle aanpak van Lonsdalejongeren door DOCK-03, die we verderop uitvoerig behandelen. Maar eerst: wat was de aanleiding voor die aanpak?

2 DE AANLEIDING

Problemen met Lonsdalers in Ambacht

Begin jaren '90 ontstond in Nederland een nieuwe jongerencultuur die 'gabber' werd genoemd. Veel gabbers droegen een Nederlands vlaggetje op hun bomberjack, waren kaal en droegen nadrukkelijk hun vaderlandsliefde uit. Daardoor ontstond het beeld dat gabbers rechts-extremistisch waren; slechts een enkeling hield er echter ook écht een extreem-rechtse ideologie op na. Rond 2002 werd het Britse kledingmerk Lonsdale populair in de Nederlandse gabbersubcultuur. Omdat het merk ook enige tijd 'gemeengoed' was binnen de rechts-extremistische *skinhead-scene*, kreeg het merk eveneens een rechts-extremistisch imago – en daarmee de dragers ervan, die sindsdien 'Lonsdalers' werden genoemd. De huidige generatie gabbers (Lonsdalers) is gemiddeld tussen de 15 en 25 jaar oud en vindt elkaar nog steeds voornamelijk in de gezamenlijke liefde voor *hardcore* housemuziek. Zij dragen echter ook steeds vaker rechts-extremistische symbolen, zoals hakenkruizen. Hoewel die symbolen een belangrijk onderdeel zijn van de groepsidentiteit, is de werkelijke betekenis ervan echter lang niet altijd bij de dragers bekend. Wel zijn veel van de jongeren xenofob en kunnen zich doorgaans vinden in de opvattingen van partijen als Nieuw Rechts en Nationale Alliantie, die niet zelden de frustratie over de multiculturele samenleving en nationalistische gedachten vertolken. Ook zijn 'Lonsdalers' relatief vaak betrokken bij overlast, bedreigingen en zelfs geweld jegens andere groepen jongeren, vooral allochtone medebewoners.

Incidenten met Lonsdalejongeren

Net als diverse andere, vooral kleinere gemeenten kreeg ook Hendrik-Ido-Ambacht (HIA) haar eigen groep Lonsdalejongeren. Op het hoogtepunt van de Lonsdale-hype in Ambacht, in 2004-2005 (na de moord op Theo van Gogh), liepen zo'n 150 jongeren in kleding van het Engelse boksmerk rond. André Allijn, destijds net aangetreden als ambulante jongerenwerker voor DOCK-03: "Het was een groep die zich vaak schuldig maakte aan vandalisme, vechtpartijtjes, dronkenschap en intolerantie jegens andere groepen. Sommige jongeren waren actief in rechts-radicalen politieke kringen. Een aantal van hen was betrokken bij grote vechtpartijen tussen *skinheads*, Antillianen en Marokkanen. Onacceptabel, maar niemand deed er wat aan." Van begin 2004 tot in de zomer van 2005 deed zich in Ambacht een aantal incidenten en ontwikkelingen rond Lonsdalers voor. We beschrijven ze hier kort.

18 maart 2004: Vechtpartij in het Bax-park

Een groep jongeren is betrokken bij een vechtpartij in het Burgemeester Bax-park. André Allijn had al van jongeren vernomen dat er een confrontatie op handen was tussen de Ambachtse Lonsdalegroep en Turkse en Marokkaanse jongeren uit Zwijndrecht. Ongeveer 70 jongeren uit beide gemeenten verzamelden zich in het park om te vechten. Een wraakactie van Zwijndrechtse jongeren bleek de aanleiding voor de rel.

Mei-juni 2004: Maatschappelijke discussie

De incidenten tussen 'gabbers' en 'allochtonen'

bereiken de kranten. Jongerenwerker André Allijn haalt de problematiek naar voren en beschrijft deze als maatschappelijk en van interetnische aard. Zijn onderbouwing: veel gezinnen ontvluchten de grote stad, de multiculturele realiteit en problemen, en vestigen zich in Vinex-wijken zoals in HIA. Als die gezinnen daar eenmaal wonen, houden ze hun wijk graag 'blank'. Dit wordt nooit hardop gezegd, maar bij een aantal gezinnen wordt dit wel meegegeven in de opvoeding van de kinderen. Het probleem wordt verergerd doordat ook extreem-rechtse jongeren uit omringende gemeenten zich bij de groep in Ambacht aansluiten. Namens DOCK-03 spreekt Allijn de wens uit om de jongeren bewust te maken van de historische context van rechts-extremisme en de catastrofale gevolgen daarvan, en wil hij de problematiek op de politieke agenda. De PvdA-fractie in HIA steunt hem daarin.

April 2005: Politie slaags met jongeren

Het plein voor jongerencentrum DOCK-03 is het decor van gevechten, ditmaal tussen de politie en een groep jongeren die zich – volgens de agenten – na een feest niet normaal willen gedragen. Er ontstaat een grimmige sfeer: er worden wapenstokken en politiehonden ingezet om de jongeren uiteen te drijven. Ook wordt directeur John Peters van DOCK-03 gearresteerd wanneer die probeert te interveniëren. Volgens hem had bemiddeling door de jongerenwerkers het incident kunnen voorkomen. Van verschillende kanten wordt bevestigd dat een aantal rechts-radicalen jongeren uit HIA bij de schermutselingen aanwezig was, maar DOCK-03 ontkent dat.

Juni 2005: Racistische leuzen bij ASWH

Bij voetbalvereniging ASWH vindt men racistische leuzen op de gevels van de kantine. 'White Pride World Wide' valt er onder meer te lezen. Ook zijn er hakenkruizen gekalkt, voorzien van de letters WP (White Power, vaak gebruikt door rechts-extremisten). Raadslid Johan Buitendijk (PvdA) is alle incidenten meer dan zat en pleit voor een breed maatschappelijk debat over Lonsdalejongeren en rechts-extremisme.

Hoog tijd om in te grijpen

De extreemrechtse Nationale Alliantie uit Rotterdam maakte van de verwickelingen in Ambacht gebruik door folders met hun gedachtegoed te verspreiden. Op een van zijn ambulante rondjes kreeg André Allijn zo'n pamflet in de hand gedrukt – door Lonsdalejongeren uit HIA, van 14 à 15 jaar oud. Er waren dus organisaties die deze jongeren, gevoelig voor extreemrechtse ideeën, gebruikten voor hun politieke belangen. In een tijd dat DOCK-03 toch al aandacht vroeg voor de rechts-extreme problematiek onder Ambachtse jeugd, was dit eens te meer reden tot actie: hoog tijd om in te grijpen!

Na interne besprekingen besloot stichting Dumas om ook de Lonsdalegroep een plaats te geven binnen DOCK-03. De belangrijkste overweging: als deze jongeren worden buitengesloten komen de problemen dubbel zo hard terug, bijvoorbeeld in de vorm van geweld, vandalisme en drugsgebruik. Bovendien kun je hen dan niet meer aanspreken op hun gedrag, omdat ze zich buiten het gezichtsveld van de jongerenwerker begeven.

Na het besluit gingen de jongerenwerkers met de

Lonsdalers in gesprek. Zij werden uitgenodigd om in DOCK-03 met hen van gedachten te wisselen: wat konden de jongerenwerkers voor deze jongeren doen, en wat konden zij omgekeerd van de Lonsdalers verwachten? Het was het begin van een succesvolle, curatieve groepsaanpak die FORUM hier graag als *best practice* onder de aandacht brengt.

DOCK

5801
KPL07

FRAGILE
HANDLE WITH CARE

3 DE AANPAK

In zes stappen naar een oplossing

De Lonsdalegroep in Hendrik-Ido-Ambacht, zo bleek al gauw, bestond vooral uit jongeren die zich vanwege persoonlijke psychosociale problemen bij de groep aansloten – en niet zozeer omdat ze rechts-radicaal waren. Als die individuele problemen worden opgelost, was de redenering bij DOCK-03, verdwijnt dus ook de noodzaak voor jongeren om zich bij een Lonsdalegroep aan te sluiten. Uiteindelijk heeft deze aanpak in Ambacht tot dubbele winst geleid: vermindering van de algemene overlast én oplossing van persoonlijke problemen.

In dit hoofdstuk behandelen we systematisch het 6-stappenplan dat het jongerenwerk vanuit DOCK-03 hierbij doorliep. In het kort: vanuit het eerste contact met de groep verdiept men zich in de kenmerken van de verschillende *sub*groepen en de bijbehorende drijfveren voor jongeren om ‘Lonsdaler’ te worden. Deze differentiatie resulteert vervolgens in het werken op individueel niveau: met de unieke persoon en zijn persoonlijk vaak problematische leefsituatie. Ten slotte wordt, samen met andere instellingen, gezocht naar structurele oplossingen voor die individuele problemen.

13

STAP 1   Stap 2   Stap 3   Stap 4   Stap 5   Stap 6

ZORG VOOR EEN GOEDE BEDDING

In het algemeen geldt: om jongerenwerk van kwaliteit te kunnen leveren – én de continuïteit daarvan te waarborgen – heeft het een stevige ‘bedding’ nodig. Ofwel: het jongerenwerk moet op

bestuurlijk en ambtelijk draagvlak kunnen rekenen. In HIA gaat stichting DUMAS daartoe geregeld in gesprek met de verantwoordelijke wethouder en ambtenaar. Zij geeft daarbij haar visie op de gewenste vorm en inhoud van het jongerenwerk én de middelen die daarvoor nodig zijn: accommodatie, typen functies, aantal fte's, budget (ook voor activiteiten), en competenties die het personeel in huis moet hebben. Door aan een goede bedding te werken, staan de formatie en het benodigde budget niet (telkens) ter discussie. Dit voorkomt veel onrust, die ten koste zou gaan van de kwaliteit van het jongerenwerk.

Ontwikkeling van visie en werkwijze

Het ontwikkelen van een visie is een belangrijk onderdeel van deze eerste stap. In HIA wordt iedereen binnen DOCK-03 daarbij betrokken: de accommodatiegebonden jongerenwerker en de ambulante jongerenwerker. Voordat André Allijn als ambulante werker de straat op kon, vroeg zijn directeur John Peters hem eerst zijn visie en werkmethode op papier te zetten. Deze werden vervolgens intern besproken.

Een geheel gedragen visie en werkwijze smeedt het team aaneen, maar werkt ook goed naar de jongeren: eenduidigheid en consistentie in regels, houding en gedrag. En extern zorgt het voor een stevige onderbouwing en presentatie aan de wethouder. Het werkproces wordt bij DOCK-03 levendig en actueel gehouden door interne werkbesprekingen. Hierin delen en analyseren de werkers hun ervaringen, en maken keuzes – bijvoorbeeld bij het werken met de Lonsdalejongeren.

Stap 1 **STAP 2** Stap 3 Stap 4 Stap 5 Stap 6

CREËER DE JUISTE RANDVOORWAARDEN

Wie in een jongerencentrum met een 'extreme' groep als Lonsdalers gaat werken, moet zich vooraf een aantal 'harde' vragen stellen. Wat is de impact van deze groep op andere bezoekers? Is het centrum geschikt voor deze doelgroep? Hebben we de juiste kwaliteit in huis om met Lonsdalejongeren te werken? Is er voldoende draagvlak bij de gemeente (als regisseur) en de ketenpartners? En: hebben we genoeg geld voor (extra) voorzieningen en activiteiten?

Om de juiste randvoorwaarden te creëren, ging DOCK-03 als volgt met die vragen om.

Impact van Lonsdalers op andere bezoekers

Gezien haar intolerantie en de angst die de Lonsdalegroep inboezemt bij andere groepen jongeren (en hun ouders), moet je er zeker van zijn dat je wel voor *alle* jongeren toegankelijk blijft. Vooral allochtone jongeren zouden kunnen afhaken, maar ook andere groepen die niets met Lonsdalers te maken willen hebben. Na een analyse van de Lonsdalegroep stelden de werkers vast dat er met deze jongeren te praten viel, en dat ze zich aan afspraken zouden houden bij activiteiten voor hen in de weekends. Dit werden de befaamde *hardcore* party's.

Van meet af aan kwamen er ook Lonsdalers op de doordeweekse 'inloopavonden' van DOCK-03, gemiddeld 20 op een totaal van 60 à 70 jongeren. Dit gaf geen problemen. Tenslotte kwamen alle 70 jongeren uit Ambacht en kenden ze elkaar allemaal

wel ergens van. Ze bleken elkaar te tolereren, en dat gaf de doorslag om met de héle groep Lonsdalers aan de slag te gaan. Overigens lag er toen al een visie en werkwijze klaar.

Ondanks alle gemaakte afwegingen kregen de werkers toch regelmatig van andere dan Lonsdalejongeren te horen: ‘Wij gaan niet naar DOCK-03, want dat is een *hardcore*-tent’. Onterecht, maar dit beeld leefde wel bij sommigen. Dat probleem is opgelost door voor deze jongeren besloten feestjes te organiseren. Zij konden het centrum voor een symbolisch bedrag afhuren en z lf de jongeren uitnodigen die zij erbij wilden hebben.

In DOCK-03 komen meerdere subgroepen – soms tegelijkertijd en soms op verschillende tijdstippen, omdat de muziekkeuze verschilt. Je moet daar creatief in zijn: elke groep en elk vraagstuk vraagt om een eigen oplossing, en dat is soms lastig.

Toch moet de vermenging van groepen altijd nagestreefd worden. Ten eerste: om te voorkomen dat slechts  en groep het jongerencentrum claimt. En ten tweede: omdat de aanwezigheid van ‘competente’ jongeren een positieve invloed heeft op jongeren uit moeilijke groepen, zoals de Lonsdalers.

Geschiktheid van het centrum voor de doelgroep

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen en creatieve oplossingen moeten de jongerenwerkers er altijd op bedacht zijn dat het met deze doelgroep uit de hand kan lopen. Het vervelendste is natuurlijk als jongeren met elkaar op de vuist gaan. Stel als centrum daarom terdege vast of de veiligheid van de bezoekers gewaarborgd is (via ‘open’ nooduitgangen of juist deuren die op slot kunnen), en of

de politie snel ter plekke kan zijn op de locatie. Maar ook zaken van technische aard bepalen de geschiktheid voor de doelgroep. Bijvoorbeeld: beschikt het jongerencentrum over de juiste apparatuur om *hardcore* party’s te geven, en is de ruimte wel groot genoeg?

Vereiste kwaliteit van de jongerenwerkers

Om met een moeilijke groep als Lonsdalers te werken, moet je als (ambulant) werker over een aantal specifieke competenties beschikken die meestal niet door scholing aan te leren zijn. Zo moet je niet bang zijn, maar *stevig in je schoenen staan*. In de praktijk valt het niet mee om een grote groep jongeren in het donker aan te spreken die bol staan van de drank en/of drugs. En zeker niet als het om Lonsdalejongeren of neonazi’s gaat. Als je ook maar iets van angst uitstraalt, lopen deze jongens over je heen en zul je niet geaccepteerd worden. Een ander belangrijk punt is dat *je de taal van de jongeren moet spreken*. Zoals André Allijn van DOCK-03 het zegt: “Vaak gaan hun zinnen met vloeken gepaard. Daar moet je niet vreemd van opkijken. Met die vloeken geven ze vaak een extra betekenis aan wat ze zeggen. Vaak proberen deze jongeren je te overbluffen met verbaal geweld. Je moet er niet vies van zijn om hen op gezette tijden te antwoorden in hun eigen taal.”

Kwaliteit houdt uiteraard ook in dat tijdens de opleiding de *vereiste kennis* is opgedaan. Om volgens de methode van DOCK-03 te werken, is bij voorkeur hbo-niveau gewenst.

De zes stappen van deze methode vergen de volgende vaardigheden:

Stappen 1 en 2 (bedding en randvoorwaarden): netwerken opbouwen en onderhouden, methodisch werken, proces bewaken en aansturen c.q. bijsturen.

Stap 3 (contact leggen en band opbouwen): communicatieve vaardigheden, kennis van de doelgroep, methodisch werken, inlevingsvermogen, afstemming op de doelgroep.

Stappen 4, 5 en 6: (werken met groepen en individuen): ontleden van de groep en gebruikmaken van de interne krachtenvelden, maatschappelijke verbanden leggen, psychologisch inzicht, kennis van hulpverlening (bij samenwerking en doorverwijzing).

Draagvlak bij gemeente en ketenpartners

Zoals in stap 1 al naar voren kwam: een stevig draagvlak bij de gemeente is onmisbaar voor het jongerenwerk. Maar ook de volle ondersteuning van de andere partners in de keten is een *must*. De partijen die in HIA bij de Lonsdale-problematiek betrokken waren, zijn tevens de vaste deelnemers aan het hangjongerenoverleg: de gemeente (wethouder en ambtenaar Welzijn), de politie (korpsschef) en het jongerenwerk (DOCK-03). Met deze partijen is vanaf het begin via gesprekken aan draagvlak gewerkt. Zo is met de gemeente overlegd om budget maar ook andere steun te krijgen voor de werkwijze van het jongerenwerk, zoals vergunningen om *hardcore* feesten te geven. En met de politie zijn – na een moeizame aanloop – regelmatig afspraken gemaakt over (het beleid rond) de hangplekken.

Geld voor (extra) voorzieningen en activiteiten

Werken met een groep als de Lonsdalers vraagt om specifieke activiteiten (zoals *hardcore* party's) en extra voorzieningen. Zo is in de begroting van DOCK-03 een aparte post voor veiligheid opgenomen: € 15.000 is gereserveerd voor portiers. De begroting is vrij gedetailleerd – alle activiteiten worden erin opgenomen. Doel is altijd om budgetneutraal te werken, maar vaak wordt er geld bijgelegd, bijvoorbeeld in de opstartfase van een activiteit. Vooraf wordt goed afgewogen wat een activiteit kost en welke opbrengst daar mogelijk tegenoverstaat. Vaak besluit DOCK-03 om activiteiten die mogelijk verliesgevend zijn toch door te laten gaan, dit vanwege het verwachte positieve effect op de doelgroep. Dit verlies wordt bij andere (commerciële) activiteiten weer goedgemaakt.

Stap 1   Stap 2   STAP 3   Stap 4   Stap 5   Stap 6

LEG CONTACT EN BOUW AAN VERTROUWEN

Ambulant jongerenwerk is onontbeerlijk om een zo breed mogelijk bereik onder de doelgroep te krijgen. Werken buiten het jongerencentrum, in de openbare ruimte en *outreaching*, vereist specifieke kennis en vaardigheden. En dat geldt eens te meer als het om een 'moeilijke' groep als Lonsdalers gaat. Om te beginnen moet je natuurlijk de fysieke omgeving goed kennen: waar bevinden zich de verschillende hangplekken, en welke jongeren komen daar? Die hangplekken moeten dus regelmatig bezocht worden, ook als er geen problemen zijn. Tegelijkertijd is het zaak een vertrouwensband met

de desbetreffende jongeren op te bouwen: dat is de basis van je werk. Door vertrouwen te scheppen creëer je een ingang om jongeren aan te kunnen spreken op hun gedrag, en samen met hen na te denken: hoe bereiken we een voor iedereen positieve situatie? Bovendien vergroot je in zo'n relatie het gevoel van binding bij jongeren, waarmee je een rolmodel voor hen kunt worden. Wetenschappelijke theorieën tonen aan dat kinderen en jongeren minder gauw de fout in gaan als ze zich verbonden voelen met iemand die aandacht voor hen heeft en vertrouwen in hen stelt.

Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk contact te leggen en zicht te krijgen op de diverse groepen en hun 'omgeving'. Dreigende probleemsituaties zijn dan beter in te schatten en wellicht te voorkomen. Maar ook als er (toch) moeilijkheden ontstaan, rond hangplekken bijvoorbeeld, zijn er belangrijke taken voor de ambulant jongerenwerker weggelegd. Afhankelijk van het probleem kan het gaan om bemiddeling tussen jongeren en buurtbewoners, doorverwijzing naar een hulpinstantie, gesprekken met jongeren en/of hun ouders, hulp aan ketenpartners, et cetera.

Klachten en (minder) overlast

Als er in Ambacht klachten over jongeren zijn, bereiken deze DOCK-03 via verschillende bronnen, waaronder de politie, het hangjongerenoverleg, buurtbewoners, en de jongeren zelf. Komt de klacht van één bepaalde bron, dan wint DOCK-03 ook bij andere bronnen informatie in. Het is gebruikelijk dat de klachten onderzocht worden bij de klager én bij de veroorzaker. Met beide partijen

wordt gezamenlijk naar een oplossing gezocht. Zijn hierbij nog andere partijen nodig, dan zorgt de ambulant jongerenwerker ervoor dat zij benaderd worden en in contact gebracht met de veroorzaker en klager.

Overigens lijkt de aanpak in HIA vruchten af te werpen. Op 22 mei 2005 al berichtte *De Dordtenaar* dat het aantal hangplekken een half jaar na de opening van DOCK-03 sterk was verminderd. Ook zou de overlast van jongeren in de gemeente drastisch zijn gedaald, aldus de verantwoordelijke wethouder, die positieve signalen kreeg van de regiopolitie Zuid-Holland Zuid. Echter, om na te gaan of de criminaliteit binnen een afzonderlijke gemeente in die regio is gedaald, moeten de cijfers van de politie en het Openbare Ministerie naast die van HALT worden gelegd. In 2007 is een werkgroep van start gegaan die de gegevens binnen de hele justitiële keten monitort.

Stap 1   Stap 2   Stap 3   **STAP 4**   Stap 5   Stap 6

WERK AAN DE GROEP ALS GEHEEL

Om effectief met een groep Lonsdalers te kunnen werken, moet je de verschillende beweegredenen binnen de groep leren kennen en onderscheiden. Daardoor krijg je als jongerenwerker diverse ingangen tot de totale groep en kan begonnen worden met het 'pellen'. Dat wil zeggen: samen met politie, gemeente en hulpverleningsinstellingen wordt de groep geanalyseerd, waarna een combinatie van preventieve en curatieve acties de problemen moet oplossen. De taken voor het jongerenwerk

zijn hierbij: informatie verstrekken binnen het hangjongerenoverleg of aan de politie (bijvoorbeeld over een dreigend conflict), organiseren van alternatieve vrijetijdsbesteding en het opstarten van individuele trajecten. Door het ‘pellen’ van de groep ontstaat een beeld van de aard en omvang van de groep, en meer specifiek van de individuele jongeren. Extra aandacht krijgen vervolgens de risicofactoren die enerzijds de jongere belemmeren in zijn positieve ontwikkeling, anderzijds het functioneren van de groep beïnvloeden. Zo worden jongeren geleidelijk onttrokken aan de negatieve invloedssfeer van rechts-extreme denkbeelden en haat zaaien jegens allochtonen, maar tegelijkertijd wordt de *positieve* binding met de groep versterkt: door gevoelens van solidariteit en het dragen van verantwoordelijkheid te stimuleren.

Een dubbel doel

Deze aanpak dient een dubbel doel: de overlast van de groep verminderen en individuele jongeren de ruimte geven om zich positief te ontwikkelen. Met het ‘pellen’ wordt door de groep heen gebroken, waardoor de groepsdruk van normen en waarden afneemt en jongeren zelf hun keuzes kunnen maken. Tegelijkertijd valt de totale groep uiteen in kleinere groepjes, zodat een en ander hanteerbaarder wordt en de werker systematisch met de jongeren aan de slag kan, vaak met behulp van bestaande methoden.

Hierna schetsen we de HIA-aanpak van de hele groep. In de stappen 5 en 6 komen achtereenvolgens de benadering van de subgroepen en de individuele aanpak aan bod.

Duidelijke huisregels... en naleven!

De Lonsdalejongeren vroegen de werkers van DOCK-03 of er op gezette tijden, op zaterdagavond, een *hardcore-party* georganiseerd kon worden. De jongerenwerkers stemden hiermee in, maar maakten ook meteen duidelijk dat zij het een en ander terug verwachtten: ‘Voor wat, hoort wat!’ Er werd een aantal heldere huisregels opgesteld:

- Geen rechts-radical symboliek, Hitlergroet of muziek met neonazi-teksten.
- Geen drugs, wapens of eigen sterke drank.
- De party’s moeten toegankelijk zijn voor alle jongeren uit de gemeente.
- Zelf meehelpen bij de organisatie (flyers maken, de bar bemannen, schoonmaken).

Een deel van de jongeren hield zich aan de afspraken, anderen niet. Ze gebruikten toch drugs, waren intolerant jegens anderen of brachten de Hitlergroet. Deze jongeren werden consequent door de portiers verwijderd, met de boodschap dat ze zouden worden uitgenodigd om te praten over wat er gebeurd was. Dat betekende een officiële waarschuwing. Gingen ze een tweede keer over de schreef, dan mochten ze in de weekends zes weken lang niet naar binnen. En bij de derde keer werd hun een half jaar de toegang tot DOCK-03 ontzegd. Met deze consequente aanpak werd het de jongeren duidelijk dat zij bepaalde grenzen niet moesten overschrijden.

Wederzijds respect en vertrouwen

Na verloop van tijd gingen deze jongens zich gedragen naar de gemaakte afspraken. Hierbij speelde ook mee dat de Lonsdalejongeren door het jongerenwerk serieus genomen werden: er ontstond wederzijds respect. Veel jongeren benaderden de ambulante werker met allerlei vragen: over drugsgebruik en de thuissituatie, relaties met vriendjes of vriendinnetjes, problemen op school, et cetera. Het afmeten van respect zit hem volgens de werker in de mate waarin de jongeren zich bloot durven te geven. Als ze met een vraag kwamen werd *alles* aan het probleem met hem besproken, óók de beschamende en pijnlijke aspecten. Dat doen jongeren alleen als ze vertrouwen voelen, of zich – in hun eigen taal uitgedrukt – met respect bejegend weten.

Gesprekken over politieke denkbeelden

Met de jongeren die DOCK-03 dagelijks bezochten, praatten de werkers geregeld over Lonsdale en de politieke denkbeelden die aan het kledingmerk gekoppeld zijn. Dat waren moeilijke gesprekken. Jongeren moeten niet het idee hebben dat hun iets verboden wordt, of dat de werker zijn of haar ideeën aan hen opdringt. Want als dat vaak gebeurt, haken zij af en valt er niet meer te praten. De jongerenwerker gaf wel zijn mening, maar vertelde de jongeren niet hoe zij moesten denken. Er werd geprobeerd om hen te laten reflecteren op hun ideeën, waarbij de werker inhaakte op de aanwezige kennis van de recente geschiedenis. Veel jongeren zijn niet bekend met de context waarin bepaalde gebeurtenissen, waaronder WO II,

hebben plaatsgevonden. Vaak zetten jongeren hun ideeën kracht bij door historische feiten meer of minder te verdraaien. Essentieel waren de deelname aan de ‘4 mei-herdenking’ en het daaropvolgende gesprek met oorlogsveteranen, waar zo’n 25 jongeren aan meededen. In de aanloop werden de gesprekken bij DOCK-03 geïntensiveerd en zijn veel jongeren aan het denken gezet.

Vrijwilligerswerk: opbouwend alternatief

Vrijwilligerswerk is voor jongerenwerkers een ingang om meer met de jongeren te doen; het biedt de mogelijkheid hun een andere kijk op bepaalde zaken te geven. Daarnaast is het een constructief alternatief voor negatief en asociaal gedrag (dat vaak uit verveling voortkomt) en versterkt het de betrokkenheid bij het jongeren centrum. Het samenwerken met jongeren uit andere subculturen slaat bovendien een brug tussen groepen. DOCK-03 probeerde de Lonsdalejongeren daarom doelbewust enthousiast te maken voor vrijwilligerswerk binnen het centrum. En dat lukte. De Lonsdalers integreerden goed met de andere vrijwilligers, en hun intolerante houding werd een stuk gematigder. Binnen de totale groep ontstond een groepje dat het radicale gedachtegoed begon te nuanceren. Dit bracht een ‘interne’ discussie op gang, die vele malen effectiever was dan wanneer een buitenstaander die zou aangaan. De ene jongere begon de andere te confronteren en te corrigeren – en zo ontstonden de eerste haarscheurtjes in de totale Lonsdalegroep.

GA AAN DE SLAG MET DE SUBGROEPJES

Er is contact gelegd met de Lonsdalegroep, ze is binnengehaald, en gaandeweg is wederzijds respect en vertrouwen ontstaan – door het verzoek om *hardcore* party's te honoreren, maar vooral ook door het consequent naleven van heldere huisregels. Bovendien is binnen de groep een discussie over het intolerante, (rechts)radicale gedachtegoed ontstaan. Een mooi resultaat, maar daarmee zijn we er nog niet. Het is nu zaak om de subgroepjes te onderscheiden en daarmee aan de slag te gaan.

Rollen en hiërarchie

Na enige tijd zie je als jongerenwerker de verhoudingen, de hiërarchie en de rollen die de jongeren binnen de groep vervullen. Zo blijkt dat veel jongeren niet zozeer vanwege het rechtse gedachtegoed aansluiting zoeken, maar vooral gedreven worden door de *drugs* die de Lonsdalers in grote mate gebruiken. Ook zijn er *meelopers*, die zich aansluiten omdat hun vriendjes erbij zitten. En: er zijn jongeren met problemen, die hun agressie kunnen uiten in de Lonsdalegroep. De extreemrechtse leden van de groep, die er in HIA wel degelijk waren, maakten handig gebruik van de andere jongeren voor hun overtuiging, ideeën en gedrag. Met deze wetenschap zag DOCK-03 een mogelijkheid om de Lonsdale-problematiek structureel aan te pakken. Hierna beschrijven we de verschillende subgroepjes en de manier waarop het jongerenwerk daarmee omging.

1 De echte rechts-radicalen ('geestelijk leiders')

Al snel werd duidelijk dat zo'n 30 à 40 jongeren in de Lonsdalegroep echt racistisch waren en neonazi-sympathieën hadden. Ze deden mee aan demonstraties van de 'Nationale Alliantie' en 'Nieuw Rechts', waren ook politiek actief, liepen rond met getatoeëerde hakenkruizen en verheerlijkten Hitler. Dergelijke jongeren hebben er alle belang bij dat de groep zo groot mogelijk is: om anoniem te kunnen opereren en nieuwe rekruten te ronselen voor hun gedachtegoed en activiteiten. Ze schoppen bewust rotzooi, zaaien haat en zetten ook anderen daartoe aan. Met deze subgroep is weinig aan te vangen. Ze zijn vaak onder invloed van alcohol of drugs, en wantrouwen personen die te nieuwsgierig zijn. Echter: door wel in te zetten op de *andere* subgroepen en individuele leden, wordt de totale groep kleiner en kunnen de rechts-radicalen jongeren minder anoniem blijven. Om niet te zeer op te vallen, gaan zij zich rustiger gedragen. Door de succesvolle benadering van de drugsgebruikers en meelopers (zie hierna), nam hun weerstand tegen de rechts-radicalen ideeën van de leiders toe.

2 De drugs- en alcoholgebruikers

Binnen de Lonsdalegroep in HIA werd opmerkelijk veel drugs en alcohol gebruikt. Naar schatting 100 jongeren gingen zich regelmatig te buiten aan vooral cocaïne, al dan niet in combinatie met grote hoeveelheden drank. Veel jongeren willen tot de Lonsdalegroep behoren om 'anoniem' drugs te kunnen gebruiken. Of zij vinden binnen de groep de rechtvaardiging: 'iedereen' doet het

immers. Voor deze jongeren zette DOCK-03 samen met het Boumanhuis (Verslavingszorg Zuid-Holland Zuid) een aantal projecten op. Zo werden individuele gesprekken gevoerd om de jongeren bewust te maken van de nadelige gevolgen van hun drugsgebruik, en werd een ex-verslaafde uitgenodigd om zijn verhaal aan de jongeren te vertellen. Daarnaast gingen de jongerenwerkers tijdens inloopavonden informeel in gesprek met jongeren die – kennelijk onder invloed van alcohol en/of drugs – negatief gedrag vertoonden. Zij maakten hun duidelijk dat drugs- en drankgebruik niet zo vanzelfsprekend is; dat het op zichzelf al kan leiden tot negatief gedrag, maar zéker in een gezelschap (de Lonsdalegroep) waar dit gedrag versterkt wordt en tot (nieuwe) persoonlijke problemen leidt. Door de combinatie van drugsgebruik en deelname aan de Lonsdalegroep, kwamen namelijk veel jongeren in aanraking met politie en justitie. En hierdoor ontstonden ook spanningen thuis, met de ouders. Het resultaat van alle inspanningen: veel jongeren gingen inzien dat de combinatie ‘drugsgebruik en Lonsdale-deelname’ niet zo vanzelfsprekend was, en hun persoonlijke problemen alleen maar versterkte. Door dit besef viel uiteindelijk een flink deel van de Lonsdalegroep weg.

3 De meelopers

Binnen elke groep vind je meelopers, dus ook bij de Lonsdalers. Ze sluiten zich aan omdat hun vrienden erbij zitten, omdat het stoer is en een zekere macht en aanzien geeft, omdat ze drugs willen uitproberen, of omdat ze moeite hebben

met de multiculturele samenleving. Vaak zitten er onder de meelopers zogenaamde *fysieke* leiders en *natuurlijke* leiders. Anders dan de ‘geestelijk leiders’ onder de echte rechtse jongeren (zie subgroep 1) genieten deze jongeren veel aanzien: óf omdat ze fysiek sterk zijn, óf omdat zij een natuurlijk leiderschap uitstralen – dus niet omdat ze uitgesproken rechts-radicaal zouden zijn. Deze ‘meelopende leiders’ worden, in ruil voor aanzien en macht, gebruikt door de geestelijk leiders. De jongerenwerkers in HIA probeerden een band te scheppen met deze fysieke en natuurlijke leiders en hen via een persoonlijke benadering los te weken van de Lonsdalegroep. Ze werden aangesproken op hun gedrag en de consequenties daarvan voor de omgeving, maar ook gewezen op hun goede eigenschappen, wat hun gevoel van eigenwaarde versterkte. Een aantal van hen is op uitnodiging van de jongerenwerker vrijwilligerswerk gaan doen. Dat biedt hun een alternatieve activiteit waarin ze óók status en aanzien kunnen genieten, maar dan op een constructieve manier. Bovendien heb je dan als werker de gelegenheid om ze inzicht te geven in hun eigen handelen, ze bewust te maken van onbewuste drijfveren van hun gedrag en naast hun ideeën en belevingswereld iets anders te laten zien, zodat ze keuzes kunnen maken.

Sommige van de jongeren zijn in militaire dienst gegaan, anderen zijn bewust werk gaan zoeken om los te komen uit de vicieuze cirkel waarin ze zaten. En velen van hen hebben hun Lonsdalekleding ‘aan de wilgen gehangen’. Omdat het fysieke en natuurlijke leiders waren, met aanzien

en invloed, trokken ze veel andere meelopers mee. Het is dus van groot belang om juiste deze leden van de subgroep te ‘pellen’.

Het werken met de subgroepen 2 en 3 heeft ertoe geleid dat de Lonsdalegroep aanzienlijk in omvang afnam. Ze was niet langer de dominante groep in de openbare ruimte of in het jongeren-centrum. De macht en de status van de geestelijk leiders, de harde kern, begon te slinken. Dit gaf een domino-effect: de jongeren die het om de status of macht of geborgenheid te doen was verlieten geleidelijk, de een na de ander, de Lonsdalegroep en zochten hun heil in nieuw ontstane groepen. Voor de hardekernjongeren werd het steeds moeilijker om anderen aan te sporen tot negatief gedrag, en zelf kwamen ze – ongewild – langzaam maar zeker uit de anonimiteit.

Stap 1 Stap 2 Stap 3 Stap 4 Stap 5 **STAP 6**

WERK AAN PERSOONLIJKE PROBLEMEN

De groep beïnvloedt het individu, maar het individu beïnvloedt ook de groep. DOCK-03 besloot daarom de Lonsdalers behalve als groep (en subgroepjes) ook individueel te benaderen – te meer omdat er nogal wat persoonlijke psychosociale problemen speelden. Mede door het opgebouwde vertrouwen kwamen jongeren vaak zelf met een hulpvraag. In veel gevallen ging het om relationele problemen, vooral tussen de jongeren en hun ouders. Vaak kwam dat doordat ze het op meerdere leefterreinen moeilijk hadden: het ging slecht op school of

werk, ze kwamen in aanraking met de politie, en zodoende werden ouders geconfronteerd met het negatieve gedrag van hun kind. En soms was de thuissituatie sowieso problematisch (bijvoorbeeld vanwege een echtscheiding), wat op zichzelf ook weer tot ontsporingen als agressief gedrag en drugsgebruik kan leiden. Deze problemen worden dan weer een probleem op zich, zowel voor de jongere als voor het gezin. We spreken dan van ‘circulaire problematiek’.

Het zijn vaak deze jongeren die vatbaar zijn voor groepen als de Lonsdalers. Daar vinden zij de rechtvaardiging om drugs en alcohol te gebruiken, of hun woede te kanaliseren met agressief en intolerant gedrag. Door hen individueel te helpen, verminder je uiteindelijk ook de overlast van de hele groep. Ter inspiratie geven we een beeld van hoe het jongerenwerk in HIA dit aanpakte.

Praten om te helpen

Tot medio 2007 heeft DOCK-03 met een twintigtal jongeren individuele, vertrouwelijke gesprekken gevoerd. Het gaat om meerdere gesprekken van gemiddeld een uur. Meestal bepaalt de jongere waar en wanneer ze plaatsvinden. Vaak willen ze niet gezien worden door andere jongeren of in verband gebracht worden met problemen, omdat zij bang zijn voor stigmatisering. Afhankelijk van de zwaarte van de problematiek, de mogelijkheden en de competentie van de jongere, wordt per keer bepaald of er een vervolggesprek komt. Doorgaans zijn per jongere een à twee gesprekken voldoende om weer vooruit te kunnen, of met steun en advies van de jongerenwerker zelf verdere hulp te zoeken.

Overigens zijn de jongeren lang niet altijd te porren voor begeleiding naar de reguliere hulpinstanties. Vaak zijn ze er al geweest, en hebben ze er geen vertrouwen (meer) in. Soms vallen ze ook niet eens onder de toelatingscriteria. In die gevallen probeert de ambulante werker van DOCK-03 zelf tot oplossingen te komen en, bijvoorbeeld, de ouders erbij te betrekken. Staat de jongere wél open voor hulp ‘van buitenaf’, dan wordt hij doorverwezen naar een van de organisaties waarmee het jongerenwerk al een goede relatie heeft opgebouwd, en waarvan bekend is dat ze veel kunnen bijdragen aan het oplossen van de individuele problemen. Dat zijn stichting OPMAAT (maatschappelijk werk), Bouwmanhuis/GGZ (drugs) en ROUTE 23 (werk- of leertraject, CWI Dordrecht).

Houd rekening met de tijd

Let wel: met een groep werken en het individu als ingang gebruiken, betekent anticiperen. Het is namelijk nooit zeker met hoeveel jongeren het tot een gesprek komt. En het gaat altijd om gesprekken met een open einde, je weet niet van tevoren hoe lang het traject gaat duren. Een advies: houd er rekening mee dat de gesprekken gemiddeld vier uur per week vergen. En dat er ook tijd gaat zitten in de werkzaamheden die eruit voortkomen, zoals doorverwijzen, informatie inwinnen, gesprekken met de ouders erbij, enzovoort.

Tot slot: normaal gesproken houdt een jongerenwerker zich natuurlijk niet bezig met hulpverlening. Het zit niet in z'n takenpakket, en bovendien is hij er niet voor opgeleid. DOCK-03 kan dit wél doen, omdat de ambulante werker een achtergrond als

maatschappelijk werker/jeugdhulpverlener heeft. Overigens is er een belangrijk nuanceverschil tussen de werkwijze van DOCK-03 en de officiële hulpverlening. In beide gevallen staat het individu centraal, maar bij het jongerenwerk in HIA is dat in het belang van de groep waarmee het werkt. Of liever gezegd: in het belang van de samenleving, die overlast ondervindt van die groep.

En nu weer terug naar stap 1...

Na verloop van tijd is de individuele hulpverlening haar vruchten gaan afwerpen – in de beschreven subgroepen en daarmee in de *hele* Lonsdale-groep. Als jongeren individueel uit de problemen waren, wendden zij zich af van deze groep: ze kwamen tot het inzicht dat het ‘Lonsdale-lidmaatschap’ hen niet vooruit hielp maar juist had bijgedragen aan hun problemen. De aanhang verminderte gestaag.

Last but not least: zonder een stevige bedding en de juiste randvoorwaarden (goede contacten met politiek en bestuur, hangjongerenoverleg en samenwerking met ketenpartners, accommodatie, kwaliteit van de jongerenwerkers, geld en andere middelen) zou de hiervoor beschreven methodiek in Ambacht niet tot zijn recht gekomen zijn. En dat geldt ongetwijfeld ook voor uw eigen omgeving. Keer dus op uw schreden terug naar stap 1 – en aan de slag!

Woord van dank

De medewerkers van DOCK-03 zijn inmiddels alweer druk aan de slag met andere (groepen) jongeren. Tijd om de gebruikte methode en opgedane ervaringen eens goed op papier te zetten, was er eigenlijk niet. Gelukkig bleek DOCK-03 bereid om dit samen met FORUM toch te doen – om zo het eigen werk en vooral dat van collega's elders in het land, blijvend te versterken. Wij zijn DOCK-03, en in het bijzonder John Peters en André Allijn, hiervoor buitengewoon erkentelijk. Om er zeker van te zijn dat de beschreven methode ook voor derden bruikbaar is, hebben we een zeer inspirerende bespreking georganiseerd. FORUM wil Sirin Goossens, Jaap Antheunisse, Jan Schellekens, Martijn Lohuis, Aad Groenewegen, Erik Legerstee en Rob Berrevoets nogmaals danken voor hun bijdrage.

Meer informatie

Jongeren centrum DOCK-03

Hoge Kade 58
3341 BE Hendrik-Ido-Ambacht

T (078) 684 05 05

F (078) 681 36 54

E info@dock-03.nl

I www.dock-03.nl

Contactpersonen: John Peters en André Allijn

Websites

www.dock-03.nl

www.art1.nl (voorheen: LBR, Landelijk Bureau Racismebestrijding)

www.fok.nl

www.forum.nl

www.jeugdenjongeren.nl

www.lonsdale.com

www.pjpartners.nl

Colofon

Uitgave

FORUM – Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling
Postbus 201
3500 AE UTRECHT
www.forum.nl

Samenstelling

FORUM:

Charly Behoekoe

Fernando Miguel Fernández

DOCK-03:

André Allijn

John Peters

Redactie

Frans van der Heijden, Amsterdam

Foto's

Mladen Pikulic

Hollandse Hoogte (omslag)

Ontwerp en lay-out

Urban Perception

Drukwerk

Joh. Enschedé

FORUM

INSTITUUT VOOR
MULTICULTURELE
ONTWIKKELING

FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, zet zich in voor een samenleving waaraan alle burgers – ongeacht religie, sekse, huidskleur, politieke voorkeur of seksuele geaardheid – kunnen, willen en mogen deelnemen op basis van gelijkwaardigheid, eigen verantwoordelijkheid en met respect voor onderlinge verschillen. Het instituut ontsluit wetenschappelijke kennis en relevante inzichten voor maatschappelijke actoren op het brede terrein van integratie. FORUM voegt hieraan waarde toe door de veelheid aan netwerken en ervaringen in de samenleving als informatiebron te gebruiken. FORUM zet kennis en inzichten om in toepasbare methodieken en producten. FORUM treedt actief in contact met strategische samenwerkingspartners (zoals adviesorganen, universiteiten, gemeenten, provincies, jongerenorganisaties, werkgevers, vakbonden). Voor meer informatie: www.forum.nl.

